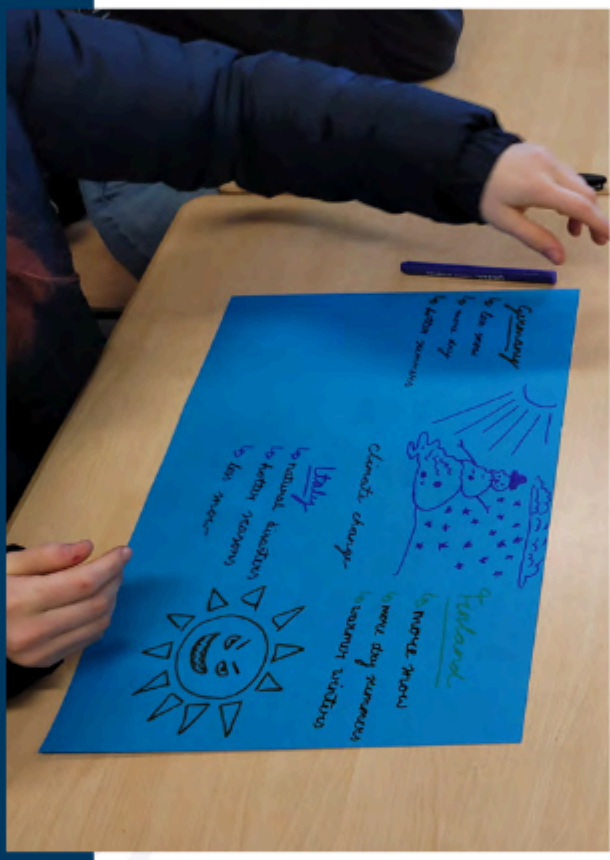
Educația albastră: Dezvoltarea competențelor elevilor pentru a contribui activ la protejarea și conservarea oceanelor

De BlueLightS, ProBleu & SHORE

Educația albastră – de ce avem nevoie de ea acum mai mult ca oricând?

Deși documente strategice recente, precum Pactul european privind oceanele și Strategia UNESCO pentru educație durabilă, au formulat clar necesitatea educației albastre, punerea sa în aplicare în Europa rămâne fragmentată. Pe măsură ce proiectele BlueLightS, SHORE și ProBleu își încheie fazele inițiale, perioada premergătoare Conferinței ONU privind oceanele din 2027 (UNOC4) reprezintă momentul ideal pentru a reflecta asupra constatărilor lor.

Pornind de la rezultatele obținute, cele trei proiecte colaborează la dezvoltarea unei noi serii de informări tematice, care abordează educația albastră din trei perspective complementare și urmăresc promovarea integrării acesteia la scară largă. Seria începe prin a plasa școlile în centrul discuției, dar extinde perspectiva și către comunitate în ansamblu, analizând cum putem construi rețelele de sprijin necesare pentru ca aceste inițiative să continue și dincolo de porțile școlii. În cele din urmă, seria privește la nivel sistemic și prezintă condițiile necesare pentru integrarea permanentă a educației albastre în sistemele naționale de învățământ. Informările nu pot acoperi totul, dar își propun să susțină dialogul privind modul în care putem oferi tuturor o educație albastră transformatoare.

Elev de la Oriveden yhteiskoulu din Finlanda, finanțat prin BlueLightS\

Proiectele BlueLightS, ProBleu și SHORE, finanțate de UE, sprijină școlile din întreaga Europă și din afara acesteia să integreze educația albastră în procesul de învățare de zi cu zi. Prin instrumente practice, îndrumare de specialitate și finanțare pentru inițiative conduse de școli, acestea îi ajută pe tineri să exploreze ecosistemele acvatice, să conecteze învățarea cu provocările locale legate de apă și să acționeze pentru protejarea oceanelor, mărilor și râurilor noastre. Împreună, proiectele contribuie la Misiunea UE „Refacerea oceanelor și apelor până în 2030”, ajutând mai multe școli să participe activ la construirea unui viitor sustenabil, bazat pe înțelegerea resurselor de apă.

BlueLightS ProBleu SHORE

O perspectivă insuficient explorată asupra mediului acvatic

Educația, atât formală, cât și informală, este unul dintre cele mai puternice instrumente de care dispunem pentru a genera schimbările comportamentale și sociale necesare pentru a împuternici următoarea generație. Cu toate acestea, dimensiunea „albastră” rămâne un punct orb semnificativ în sistemele noastre de educație și în cunoștințele publicului. Deconectarea este evidentă și se reflectă în modul în care înțelegem oceanul: un studiu realizat în Țara Galilor în 2022 a arătat că, deși 84% dintre oameni consideră importantă protejarea mediului marin, **40% cred că stilul lor de viață nu are niciun impact asupra mării.** Această discrepanță dintre preocupare și înțelegere se regăsește la nivel mondial și ne subminează capacitatea de a combate degradarea diversității biologice, schimbările climatice și poluarea.[1]

Problema depășește convingerile personale; ea este încorporată în sistemele noastre de educație. În 2023, trimisul special al secretarului general al ONU pentru oceane, **Peter Thomson, a solicitat statelor membre să abordeze reprezentarea insuficientă a subiectelor legate de oceane în programele lor școlare.** Doi ani mai târziu, progresul este lent. Conținutul despre ocean lipsește aproape complet din programa școlară suedeză. În Franța, mai puțin de un sfert dintre obiectivele de învățare care ar putea introduce în mod explicit conținut legat de ocean fac acest lucru. În programa școlară engleză, cuvintele „costier” și „marin” lipsesc.[2]

Abordarea insuficientă a educației despre ocean în conținuturile curriculare europene este doar un exemplu: această **orientare predominant terestră se extinde în întregul sistem educațional, unde subiectele respective lipsesc din manuale, evaluări și formarea profesorilor.** Astfel, se creează o dependență de contexte de educație informală și de profesori care beneficiază de foarte puțin sprijin sistemic.[3] În mod esențial, acest punct orb se extinde la toate ecosistemele acvatice. Sistemele de apă dulce și zonele umede sunt la fel de neglijate, în pofida rolului lor esențial în ecologia globală.

Elevii LikeMySea în timpul unei sesiuni de snorkeling pentru a înregistra observații pe platforma MINKA

1 Atkinson M., Wenman C., Zachary C. 2022. Ocean Literacy in Wales: Headline Findings Report. NRW Evidence Report. Report No: 633, 53 pp, Natural Resources Wales, Bangor

2 Feldkamp, N. 2026. Ocean Literacy in French School Curricula. University essay from Göteborgs universitet. https://www.essays.se/essay/d2a566c4c8/

3 BlueLightS. (2026). The Framework for Strengthening Blue Education.

De ce contează educația albastră

Mediul albastru (acvatic) și cel verde (terestru) sunt intrinsec conectate. Nu îl putem înțelege pe deplin pe unul fără să îl înțelegem pe celălalt, însă beneficiile unei abordări holistice, bazate pe natură, depășesc cu mult alfabetizarea ecologică:

Sănătate și bunăstare: Un număr tot mai mare de dovezi sugerează că contactul cu natura are un impact pozitiv asupra bunăstării fizice și mintale a copiilor[4] și poate contribui la transformarea eco-anxietății în eco-acțiune. De la bălțile din pădure până la ocean, ecosistemele acvatice reprezintă resurse didactice fascinante, care îi ajută pe elevi să învețe despre natura aflată chiar în apropierea casei lor.

Echitate socială: S-a demonstrat că educația bazată pe natură îmbunătățește calitatea vieții și competențele STEM (știință, tehnologie, inginerie și matematică) ale copiilor din medii dezavantajate, contribuind la abordarea inegalităților sistemice din educație.[5]

Oportunități economice: O economie albastră prosperă are nevoie de o forță de muncă pregătită în domeniul sustenabilității, creând noi oportunități de angajare în conservare, cercetare, turism și nu numai.

Obiective strategice de politică: Educația albastră este esențială pentru atingerea unor obiective-cheie ale politicilor UE, precum Pactul european privind oceanele. De asemenea, poate contribui la realizarea obiectivelor Planului strategic STEM al UE, prin conectarea școlilor cu părțile interesate care le pot sprijini și prin utilizarea unor activități atractive, bazate pe comunitate, pentru a atrage cursanți care poate nu se regăsesc în STEM-ul tradițional.

Bunăstarea oamenilor și sănătatea ecosistemelor acvatice sunt două dimensiuni inseparabile ale unui viitor sustenabil.

Sesiune ICM-CSIC pentru profesori din școli rurale din regiunea L'Empordà, Catalonia.

4 Soyez-Lozac'h, B., Gottsmann, L., & Fuchs, J. (2024). L'expérience vécue pour penser un autre rapport à la nature ? HAL science.
5 Sprague, N., Berrigan, D., & Ekenga, C.C. (2020). An Analysis of the Educational and Health-Related Benefits of Nature-Based Environmental Education in Low-Income Black and Hispanic Children. Health Equity, 4(1). doi:10.1089/heq.2019.0118.

BlueLightS ProBleu SHORE

De la școli la sistem

Informările trasează un parcurs de la practicile eficiente din sala de clasă, prin structurile de guvernanță și sprijin necesare pentru susținerea acestora, până la politicile și cadrele sistemice necesare pentru integrarea educației albastre în educația de masă.

1. Prima informare identifică factorii-cheie care contribuie la eficiența activităților didactice, pornind de la diversitatea proiectelor Blue Challenge finanțate de cele trei proiecte, precum și de la experiențele membrilor Rețelei Europene a Școlilor Albastre. Aceasta evidențiază educația deschisă, inițiativa elevilor și abordările interdisciplinare pentru a consolida caracterul atractiv, aplicativ și transformator al educației albastre. Oferă recomandări pentru valorificarea întregului potențial al educației albastre, asigurarea incluziunii astfel încât toți elevii să poată beneficia de aceasta și conectarea provocărilor globale cu realitățile locale.

2. A doua informare se concentrează **asupra sistemelor de sprijin necesare pentru ca educația albastră să se dezvolte**. Aceasta analizează modul în care coordonarea, expertiza, resursele și dezvoltarea profesională, susținute de o guvernanță eficientă, pot ajuta proiectele să crească, să continue și să evolueze de la inițiative individuale la abordări conectate și scalabile.

3. A treia informare abordează **integrarea pe termen lung a educației albastre în sistemele de învățământ.** Aceasta analizează contribuția proiectării curriculare, a cadrelor de politici educaționale, a sprijinului oferit cadrelor didactice și a structurilor instituționale, valorificând Cadrul BlueLightS pentru a formula recomandări practice privind integrarea educației albastre în curriculumul școlar și în politicile naționale, astfel încât aceasta să ajungă la un număr cât mai mare de cursanți, în contexte educaționale variate.

ALĂTURAȚI-VĂ PLATFORMEI BLUE EDUCATION PENTRU NOUTĂȚI, EVENIMENTE ȘI ALTE INFORMAȚII!

Elevii LikeMySea în timpul sesiunii lor din Barcelona, alături de echipa Institut de Ciències del Mar (ICM-CSIC)

Contacte

BlueLightS Project SHORE Community ProBleu

Funded by the European Union

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the EU or CINEA. Neither the EU nor CINEA can be held responsible for them.